

Практичне заняття №

Тема заняття: *Вивчення бур'янів та насіння у натурі та за гербарним матеріалом.*

Мета заняття: Навчитися розрізняти найбільш поширені в місцевих умовах види бур'янів та їх насіння для того, щоб успішно боротися з ними.

Робоче місце: дослідне поле, аудиторія.

Матеріально - технічне забезпечення робочого місця: зразки бур'янів, визначник бур'янів, атлас , таблиці бур'янів, лупа, гербарій бур'янів

Правила безпеки: обережно поводитися зі склом та підручниками.

Зміст та послідовність виконання завдання:

Для ефективної боротьби з бур'янами необхідно знати їх зовнішній вигляд, їх насіння, морфологічні ознаки і біологічні особливості, райони поширення, які культури засмічують. Що ж таке бур'ян?

Бур'яни - це дикоросла рослина , яка засмічує сільськогосподарські угіддя і приносить шкоду сільськогосподарським культурам. **Засмічувач** - культурна рослина, яка росте на полі, але в цьому році не висівалася на даному полі.

Бур'яни класифікуються:

за способом живлення:

- **паразити** - живуть за рахунок іншої культури і нездатні фотосинтезувати. Вони мають коричневий колір - повитиці.
- **напівпаразити** - залежно від умов: можуть самостійно фотосинтезувати або жити за рахунок іншої рослини. Мають зелено - коричневий колір -(дзвінець великий)
- **непаразити** - рослини, які самостійно утворюють продукти харчування, тобто здатні фотосинтезувати. Вони мають зелений колір - (лобода, щириця та ін.)

за тривалістю життя :

- **малорічні** - розмножуються насінням, мають життєвий цикл не більше двох років та відмирають після дозрівання рослин (зірочник середній)
- **багаторічні** - із життєвим циклом понад два роки, здатні до багато разового плодоношення, розмножуються насінням і вегетативно. Після визрівання насіння відмирає лише надземна частина насіння.(осот повзучий, пирій повзучий)

за біологічними особливостями малорічні бур'яни поділяються на:

- **ефемери** - здатні за сезон давати декілька поколінь.(зірочник середній -мокрець);
- **ярі ранні** - насіння проростає ранньою весною, рослини плодоносять відмирають у цьому ж році. Вегетація закінчується раніше зернових(вівсюг звичайний, редька дика);
- **ярі пізні** - насіння проростає при стійкому прогріванні ґрунту, рослини плодоносять у другій половині літа і відмирають у цьому ж році (лобода, щириця);
- **озимі** - потребують для свого розвитку понижених температур осінньо - зимового періоду. Насіння їх досягає одночасно з озимими культурами (метлюг звичайний);
- **зимуючі** - рослини, які при ранніх весняних сходах закінчують вегетацію в цьому ж році, а при пізніх - здатні зимувати у будь - якій фазі розвитку (ромашка непахуча, сокірки польові);
- **дворічні** - рослини, які утворюють насіння на другий рік вегетації (буркуни).

Багаторічні за органами вегетативного розмноження (будови кореневої системи) поділяються на:

- **стрижнокореневі** - кульбаба лікарська;
- **мичкувато кореневі** - подорожник великий;
- **коренепаросткові** - осоти, березко польова;
- **кореневищні** - пирій повзучий ;
- **повзучі** - жовтець;

- **бульбоплідні** - чистець болотний;
- **цибулинні** - часник дикий;

Хід роботи:

Завдання 1. Уважно розглянути зовнішні ознаки живих рослин бур'янів або гербарій.

Завдання 2. Користуючись визначником, атласом-визначником бур'янів, підписаним гербарієм, визначити невідомі види бур'янів. Запам'ятати назву бур'янів.

Завдання 3. Насіння бур'янів розглянути під лупою, запам'ятати зовнішній вигляд, замалювати або приклеїти в зошиті.

Завдання 4. Звіт по виконанню практичної роботи скласти за формою наведеної таблиці 1.

Таблиця 1.

Біологічна група бур'яну	Назва рослини	Родина	Плодючість тис.шт з 1 рос	Коренева система	Тривалість життєздатності насіння	Форма і розмір насіння, мм

Після виконання завдання студент повинен

знати : 1. Класифікацію бур'янів. 2. Яку шкоду приносять бур'яни культурним рослинам? 3. Найбільш злісні види бур'янів зони	уміти: 1. Розрізняти найбільш поширені види бур'янів 2. Визначати насіння найбільш поширених бур'янів.
---	---

Завдання для самостійної роботи:

1. Єщенко В.О. С. 44-59,
2. Гудзь В.П. С.32-36